

EVOLUȚIA POLITICĂ A JUDEȚULUI TULCEA ÎN ANUL 1946. ASCENSIUNEA PARTIDULUI COMUNIST

Constantin CHERAMIDOGLU*

POLITICAL DEVELOPMENT OF TULCEA COUNTY IN 1946. THE ASCENT OF THE COMMUNIST PARTY

Abstract:

The year 1946 brought an intensification of political parties' activity which aimed to assure the voters' confidence for the first elections after the war. Through its activists, the Romanian Communist Party succeeded to monopolize the state, to supervise the mass organizations, the social and the professional groups, which it then directed to its ideology. The organization of elections in Tulcea combined propaganda actions with pressure measures against the opponents and reached the apogee during the elections day by removing the opposition members from the polling station. The archive documents show the methods by which the Romanian Communist Party assured its control over the whole county of Tulcea.

*

Keywords: elections, communist, Tulcea, policy, administration

Cuvinte cheie: alegeri, comunist, Tulcea, politică, administrație

Viața politică din județul Tulcea nu se deosebește în linii mari de restul țării, dar are totuși unele accente specifice. Apropierea de U.R.S.S., ca și prezența unei minorități slave importante, au impus unele atitudini deosebite ale liderilor politici ce abordau viața politică a regiunii. Partidul Comunist, deși respecta organizarea teritorială pe județe, avea și o structură superioară, comitetul regional, care coordona activitatea secțiilor ce compuneau organizațiile județene de partid. Datorită importanței zonei, aici au fost aduși să lucreze conducători importanți ai P.C.R. ca Nicolae Ceaușescu, Miron Constantinescu, Vasile Vâlcu și alții. Cu o activitate mai slabă decât a celor de la Constanța, comuniștii tulceni au fost monitorizați îndeaproape de organele regionalei dobrogene, așa cum se vede din documentele de partid pe care le vom cita mai jos. Obținerea unui rezultat favorabil la alegeri, dar mai ales câștigarea efectivă a populației de partea lor, au fost scopurile urmărite cu tenacitate de comuniști.

Pentru înțelegerea evoluției politice a acestei zone, vom analiza situația economică din acea vreme, activitatea organizațiilor sindicale dar și a noilor formațiuni politice apărute după război, cele mai multe sub influența și chiar conducerea comuniștilor. Aprecierile asupra opțiunilor politice exprimate la alegerile din toamna anului 1946 trebuie să aibă la bază cunoașterea situației concrete în care trăia și gândea populația județului Tulcea în acei ani.

Prezentând situația aprovizionării populației în luna ianuarie 1946, prefectul județului Tulcea, Mihail Gioga, spunea: „prețurile la alimente cresc vertiginos, de la o zi la alta, aceasta

* Consilier superior la Serviciul Județean Constanța al Arhivelor Naționale.

din lipsă de mărfuri, mijloace de transport și mai ales din dorința de îmbogățire a negustorilor speculanți”. Chiar și la articolele raționalizate nu se putea acoperi necesarul populației, iar unele lipseau cu desăvârșire de pe piață. Cităm mai departe: „Grâul este insuficient, din care cauză pâine se face puțină și alte zile deloc, așa că aceasta provoacă aglomerația la brutării a populației urbane, căci fiecare caută să capete mai întâi pâine, spre a nu rămâne fără hrană. Aceeași aglomerație se întâmplă și la mălai, în zilele când nu este pâine, deoarece se distribuie mălai, pentru întregul oraș, numai la una sau două prăvălii, așa că fiecare pierde câteva ceasuri și chiar toată ziua ca să-și poată căpăta rația, pe lângă că sunt expuși a se îmbolnăvi, stând atâtea ore în frig, umezeală și chiar zăpadă și ploaie, când este”¹.

Dacă în ianuarie pâinea se făcea din grâu – în cinci zile pe săptămână, în luna martie situația s-a mai înrăutățit, după cum vedem din raportul prefectului către Inspectoratul general administrativ, circ. IV-a Constanța: „Fabricarea pâinii se face în cantități mici și se distribuie populației de două ori pe săptămână, iar în restul zilelor din săptămână, făină de porumb. Aprovizionarea populației cu carne de vită și porc se face cu mare greutate, în cantități mici, din care cauză majoritatea populației nu poate căpăta nimic. Cartofii, pe piață, lipsesc completamente, iar în mod clandestin se vând la prețul de 2.000 lei kg”. Ni se oferă și o explicație pentru penuria de alimente: „Lipsa alimentelor de pe piață se datorește faptului că trupele sovietice cazate pe raza acestui județ se aprovizionează cu alimente tot din acest județ”².

Lunile următoare nu aduc o îmbunătățire a situației, astfel că raportul din 8 iulie 1946 constata: „Fabricarea pâinii se face în cantități mici, de rea calitate, se vinde la prețul de 1.200 lei bucata și se distribuie populației de două ori pe săptămână, iar în cele mai multe cazuri o singură dată pe săptămână. Făina de porumb se distribuie pe baza cartelelor, dar și aceasta lipsind, populația este nevoită să o cumpere din comerț la prețul de 3.500 lei kg”³.

Deteriorarea situației se continuă și raportul din 8 august consemna lipsa totală a mălaiului de pe piață, „din care cauză în mod clandestin se vinde cu prețul de 4.500 lei kg”. Din păcate nici perspectivele nu erau favorabile, lucru relevat de inspectorul administrativ C. Niculescu la 19 august 1946: „în județul Tulcea recolta păioaselor a fost slabă, iar cea a porumbului este în perspectivă a fi compromisă din cauza secetei”⁴.

Sfârșitul anului 1946 a fost așa cum se aștepta, mult mai greu, aprovizionarea populației rămânând principala problemă a administrației. Este ceea ce raporta și prefectul județului, referindu-se la situația din luna decembrie: „producția cerealelor în anul expirat a fost atât de mică, încât populația astăzi nu mai are ce mânca, din care cauză și-a vândut tot avutul până și vitele de tracțiune. La orașe pâinea s-a distribuit populației șase zile în tot cursul lunii decembrie 1946, pe bază de cartelă la prețul de 2.100 lei bucata. Făina de porumb, cartofii, fasolea și zarzavaturile lipsesc aproape completamente de pe piață...”⁵.

În aceste condiții precare putem să ne imaginăm care era starea de spirit a populației din județul Tulcea; fapt este însă că aceleași rapoarte întocmite lunar de prefectul aceluși județ, vedeau numai în roz situația politică. Vom cita dintr-un singur raport, cel pe luna ianuarie 1946, cele ulterioare fiind în aceeași notă, deși mai restrânse: „Populația din județ, de la orașe și sate, privește cu multă simpatie Guvernul de largă concentrare democratică Dr. Petru Groza așa cum este completat și au fost cuprinși de o bucurie nespusă când au aflat că acest guvern a fost recunoscut de cele trei mari puteri aliate. Pentru această veste îmbucurătoare s-au organizat mari manifestațiuni în toate orașele și satele din acest județ, iar în orașul Tulcea, în după-amiaza zilei de 8 februarie, a fost o manifestație cum aproape nu s-a mai văzut altă dată.

¹ Serviciul Județean Constanța al Arhivelor Naționale (în continuare: A.N. Constanța), fond Inspectoratul General Administrativ Constanța, dosar 8/1946, ff. 77, 79, 80.

² *Ibidem*, dosar 9/1946, ff. 66, 67.

³ *Ibidem*, dosar 12/1946, f. 57.

⁴ *Ibidem*, dosar 13/1946, ff. 2, 52.

⁵ *Ibidem*, dosar 16/1946, f. 60.

(...) După această mare manifestație s-au cântat cântece patriotice și s-au încins câteva hore în grădina publică din fața Prefecturii și tocmai seara târziu populația s-a retras în liniște spre casele lor⁶. Pe măsură însă ce lipsurile materiale se accentuau, rapoartele nu puteau ascunde și starea de nemulțumire a populației. Astfel, în aprilie se remarcă „marea îngrijorare în rândurile populației sărace în special de la orașe, unde viața este mai grea decât cea de la sate”⁷. Acesta era contextul în care se desfășura activitatea comuniștilor, atât în rândurile propriului partid, cât și prin infiltrarea în alte organizații politice și de mase. După cum se știe, la 10 martie 1946 a avut loc Congresul Partidului Social-Democrat care a hotărât tactica de urmat pentru acel partid, în alegerile ce urmau să aibe loc în toamna următoare. S-a adoptat atunci rezoluția propusă de Ștefan Voitec, privind participarea în cartel electoral cu partidele și organizațiile ce formaseră guvernul la 6 martie 1946⁸. Pentru a înțelege rolul jucat de P.C.R. în această decizie, precum și activitatea P.S.D. la Tulcea, vom analiza procesul verbal al ședinței Biroului Regionalei de partid Dobrogea, din data de 14 martie 1946, ședință condusă de Nicolae Ceaușescu. Acesta aprecia că în ședințele din cadrul congresului, reprezentanții social democrați de la Tulcea „au fost complet cu dreapta”, susținând apoi ce considera că trebuia făcut pentru a combate pe susținătorii lui Titel Petrescu: „Dat ajutorul stângii în munci de lămurire a acelor care, deși cinstiți, au fost duși în eroare. Îndepărtarea elementelor trădătoare, cum avem aici în Tulcea pe Manto, împiedicați ca ei să pătrundă în masse⁹ muncitorești (atunci când Adrian, Ilie Dumitru și alte elemente de felul acestora vor căuta să pătrundă în fabrici, trebuiesc linișați, să nu pună piciorul în nici o întreprindere, muncitorii să fie lămuriiți ca să nu lase asemenea elemente să pătrundă în rândurile lor). La Tulcea, unde ei au șanse de reușire, trebuie să ne îndreptăm toată munca noastră”.

Secretarul regionalei, Gh. Stoica, intervenea și el în discuție, apreciind că social-democrații trebuiau recrutați prin alegerile din sindicate: „La Tulcea au fost atrași S.D. dându-li-se loc în comitetele sindicale. Trebuie să reușim să pătrundem și în plăși și comune unde există S.D. pentru a crea F.U.M. (la Tulcea). (...) La Tulcea, din cei 9 care au votat pentru dreapta, nu putem fi convinși că toți au făcut-o din convingere. Poate au fost duși în eroare. Poate nu toți vor merge cu dreapta, partidul trebuie să procedeze în așa fel să încerce să-i atragă spre cei de stânga, nu trebuie să vadă dușmani. Iar cei care conduc și știm că ne sunt adversari, după cum am mai spus, să începem o campanie de distrugere a lor prin presa noastră, demascându-i, ca astfel ei să nu poată reuși să pătrundă în masă. Dar cu începerea muncii de întărire a S.D. nici organizațiile noastre nu trebuiesc neglijate. Noi nu vom înceta nici munca noastră de întărire a partidului nostru. Căci, din cele spuse reiese că partidul nostru a fost și trebuie să fie conducătorul”¹⁰.

La ședința comitetului regional din 12 iunie 1946, secretarul județenei P.C.R. Tulcea, Dionisie Procopie, prezenta situația organizației sale la acea dată. Aflăm de aici că erau înscriși în P.C.R. un număr de 7.000 de membri, iar în ultima perioadă creșterea fusese de 417 noi membri, din care 212 erau români și 201 slavi. Din punct de vedere social, 232 din noii membri de partid erau muncitori, iar restul intelectuali și liber-profesioniști. Erau în orașul Tulcea 36 de celule de partid (20 de cartier, 9 de întreprinderi și 7 de instituții), iar în restul județului alte 94 de celule. Raportul său cuprindea și date despre activitatea depusă în pregătirea alegerilor din toamna anului 1946. Astfel, se organizase un mare miting de 1 Mai, la care participaseră, în opinia sa, 7.000 de persoane ce au defilat, pe lângă alți 15.000 asistenți;

⁶ *Ibidem*, dosar 8/1946, ff. 82, 83.

⁷ *Ibidem*, dosar 9/1946, f. 68.

⁸ *Hotărârea Congresului P.S.D. ...*, în *România...*, 1996, p. 127.

⁹ În epocă se folosea “massă”, “masse” – spre a se deosebi de obiectele comune.

¹⁰ A.N. Constanța, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 22/1946, ff. 50, 51.

un alt miting a susținut condamnarea criminalilor de război, cu 3.000 de participanți. În comunele din județ au fost trimise caravane de propagandă, 18 echipe cu 40 de membri, atingând 187 de comune. Se organizaseră școli de cadre; două dintre acestea aveau 84 de elevi la Tulcea, iar în comunele Topolog, Babadag, Măcin și Isaccea funcționa câte o școală de cadre. Pe de altă parte se constata „o oarecare delăsare” la sindicate și „o oarecare îmbunătățire” la organizarea tineretului, care adunase 400 - 600 de membri. Fiind întrebat de Ceaușescu despre implicarea P.C.R. în conducerea cooperativelor de consum, secretarul organizației județene a făcut o expunere succintă, din care redăm în continuare: „Federala a stat prost până acum, însă Partidul a intervenit pentru aducere de mărfuri – a cerut de la I.N.C.O.P. cantitate bumbac 94.678, pânzeturi etc., pentru colectare de alimente, deasemeni mărfuri comandate, coase, furci etc.

Conducerea cooperativelor este în general prin membri de Partid, activitatea merge slab, s-au găsit afișe Titeliste în județ. S-a prelucrat și întărit Platforma. F.U.M., sunt revoltați fiindcă tov. Dincă Gh. ar fi spus că urmează a <se> face epurări în întreprinderi. Partidul Țărănesc Alexandrescu merge bine, deasemeni P.N.L. Tătărăscu lucrează bine, are 3.000 membri înscriși. P.N.P. colaborează cu P.C., însă au elemente dușmănoase, în Comitetul P.N.P. se simte creșterea numărului de membri”. Continuăm expunerea analizei din document, cu mențiunea că nu am corectat erorile gramaticale și de exprimare din text: „Partidele Istorice – agresivi în ultimul timp însă au fost dejucați, în special folosesc elevii de liceu și of., subof. din Regimentul 40 Inf., deasemeni a fost atacat sediul P.C.R. aruncându-se o petardă, infractorul nu a fost descoperit și pentru acest fapt nu a anunțat Regionala Dobrogea, aceasta s-a întâmplat în noaptea de 2-3 iunie 1946 – idem la un bal dat în Tulcea a fost luat portretul Regelui și pus la licitație – luați din scurt au spus că nu licitau propriu zis portretul, ci numai rama, licitația începând de la suma de lei 200.000 – de asemenea un locot. de marină a făcut diferite mișcări de munițiuni, s-a făcut cercetări în acest sens și nu s-a descoperit nimic, cercetările fiind făcute de poliție. La Jurilofca s-a strigat lozinci Maniste. Brătieniștii nu se manifestează – au fost în comune însă nu au ținut întruniri decât cu câțiva membri prin case”. Se prezentau apoi problemele, în viziunea sa: „Lipsuri și greșeli – conducerea nu este în măsură să facă față sarcinilor – secțiile nu corespund lipsind cadrele – la educația politică responsabilul nu are autoritate față de elevi fiind veșnic beat, resp. ed. pol. tov. Vasilescu de unde și pornește anarhia. Deasemeni cere a se da mai multă atenție din partea regionalei întrucât nu are cu cine lucra”¹¹.

Să amintim câte ceva și despre presa dirijată de comuniști, chiar dacă impactul ei asupra populației tulcene a fost destul de redus, în primul rând datorită tirajului mic al presei locale, apoi datorită slabei penetrări în satele județului, în cazul celei centrale (ziarul *Scânteia*). Nu trebuie omis nici gradul mare de analfabetism al populației de la sate, la acea vreme. Încă din vara anului 1945 se scria într-un raport al resortului de Propagandă și Agitație: „La Tulcea apare o dată pe lună *Progresul Tulcei*, intitulat Cultural – Cooperatist – Informativ; sprijină guvernul Groza și face în măsura puterilor sale propagandă pe această linie. Ziarul este de circulație foarte redusă, sub 1.000 de exemplare, și apariția sa atât de rară îl face să treacă aproape neobservat”¹². Primul ziar al organizației județene a P.C.R. a fost *Voința Tulcei*, care a avut o apariție neregulată, în perioada 5 noiembrie 1944 – 4 februarie 1945, în paginile cărui s-a scris și despre Uniunea Patrioților și Frontul Plugarilor, despre tineret, comitetele de fabrică etc.; au apărut numai 5 numere, însumând 14 pagini¹³. În perioada premergătoare alegerilor a apărut *Tulcea democrată*, ca organ al Blocului Partidelor Democratice din județul Tulcea. S-a publicat săptămânal, în intervalul 18 august 1946 – 23 octombrie 1949, „sub

¹¹ *Ibidem*, ff. 123, 124.

¹² *Ibidem*, dosar 18/1945, f. 32.

¹³ D. Constantin-Zamfir, O. Georgescu, *Presa dobrogeană – Bibliografie comentată și adnotată*, Constanța 1985, p. 334.

conducerea unui comitet”, ca mai toate ziarele de orientare comunistă de atunci. În fapt a fost organul reprezentativ pentru organizația P.C.R. (apoi P.M.R.) Tulcea¹⁴. Din raportul pe intervalul 27 octombrie – 27 noiembrie al comisiei de presă din cadrul secției Educație Politică a regionalei, aflăm cum era caracterizată activitatea aceluși ziar (săptămânal) care, în perioada respectivă, atinsese un tiraj de 4.000 de exemplare: „S-a editat în condițiuni mai bune decât în luna precedentă, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al aspectului tehnic. În muncă au fost atrași tovarășii profesori I. Cosorei și O. Bonjug. Au tratat cam aceleași probleme, decât că într-o măsură mult mai slabă. (...) Nu a demascât suficient candidații reacționari”¹⁵.

Ziarul *Scânteia* ajungea în 900 de exemplare la Tulcea, în luna ianuarie, iar în luna martie în doar 600 de exemplare, din care însă „nu se vând decât 400”. Totuși, în luna septembrie 1946 se ajunge la 1.580 de exemplare zilnic, prin depozitari și la abonamente. Pentru comparație, ziarul *Dreptatea*, al țărăniștilor, se vindea în ianuarie 1946 în 200 de exemplare, iar *Liberalul* în 120 de exemplare¹⁶.

Într-o ședință a biroului lărgit al conducerii regionale, secretarul, col. Stoica, fixa clar sarcinile subordonaților, în vederea asigurării succesului în alegeri. Reținem din procesul verbal câteva idei: „Pe linia propagandei prin presa locală, caricaturi ale capi<lor> adversarilor din regiunea noastră, popularizarea semnelor electorale al Blocului, popularizarea candidaților Blocului, demascarea dușmanilor prin presa scrisă, verbală, vizuală (prin caricaturi), izolarea lor – chiar atacarea vieții lor private. Tov. Stoica atrage atenția tovarășilor, și în special Poliției, să împiedice fotografierea de către străini, în afară de către fotografi noștri, deoarece englezii au dat aparate fotografice adversarilor să fotografieze manifestația <e vorba de manifestația de la 20 octombrie, Ziua de prietenie Româno-Sovietică> și, în special, dacă se vor încerca provocări, să aibe ei material”. Iar ceva mai jos, vorbind și de mobilizarea politică a aparatului de stat, col. Stoica spunea: „Pe linia demoralizării și dezorganizării dușmanilor, Partidul va pregăti terenul politicește, iar Poliția mers <sic!> pe linia destrămării și demoralizării cadrelor lor. Muți și surzi vor fi polițiștii noștri la orice intervenție venită din orice parte”¹⁷. Preocuparea comuniștilor de a controla întreaga activitate politică din zonă, de a dirija organizațiile infiltrate precum și pe cele înființate de ei, dar și de a cunoaște exact situația din teritoriu, se vede și din analizele făcute în perioada premergătoare alegerilor. Un raport privind situația politică din județele Constanța și Tulcea ne oferă atât unele date noi, cât și imaginea pe care o aveau comuniștii față de realitatea politică din teritoriu. Prezentăm deci câteva fragmente revelatoare; iată ce se spunea despre situația din plasa Tulcea: „Se observă o slabă majoritate din partea Partidelor Liberal și Țărănesc, urmate de Frontul Plugarilor, Social-Democrați și Comuniști.

Asupra membrilor din Frontul Plugarilor se face remarca că o parte din ei nu sunt lămurii asupra caracterului politic al partidului, considerându-l ca o organizație de breaslă, putând adera în același timp la alt partid. De asemenea, nu se pot face aprecieri valabile asupra orientării femeilor, în cazul când și ele vor merge la vot. În privința nemulțumirilor, se constată manifestări contra blocării și colectării cerealelor, vitelor și lipsei articolelor de strictă necesitate. Nu se face o operă de lămurire a țăranilor, iar acolo unde se face este de așa natură încât țăranii nu înțeleg, sau cu totul altfel. Autoritățile comunale sunt formate din oameni nepregătiți care caută să capete încrederea locuitorilor, neexecutând dispozițiile Guvernului sau aplicându-le numai pentru cei de altă culoare politică”. Același stil îl observăm și la aprecierile pentru celelalte plase:

¹⁴ *Ibidem*, p. 315.

¹⁵ A.N. Constanța, fond Comitetul regional P.C.R. Dobrogea, dosar 23/1946, f. 129.

¹⁶ *Ibidem*, ff. 6, 10, 21, 111.

¹⁷ *Ibidem*, dosar 20/1946, ff. 199, 200.

„Plasa Sulina. În comunele cu populație românească, majoritatea populației înclină spre partidele Liberal și Țărănesc, iar în cele cu lipoveni, către Comuniști. Această situație se datorește purtării abuzive și jignitoare a lipovenilor și restricțiunilor de tot felul luate de Guvern”.

Plasa Babadag: „Partidele Liberal-Brătianu și Țărănesc-Maniu au majoritatea aderenților (60-65%), după care vine Frontul Plugarilor și Comuniștii; Liberalii-Tătărescu și Social-Democrații sunt slab reprezentați. Aceasta se explică prin situația economică ce se atribuie Guvernului, precum și reformei agrare care nu s-a aplicat legal și abuzurilor unora din organele administrative. Sarcinile decurgând din Convenția de armistițiu nu se aplică în mod echitabil”.

Plasa Topolog: „Frontul Plugarilor este bine reprezentat (40%) după care vin Social-Democrații și Comuniștii, celelalte partide neavând organizații în această plasă. Cea mai mare parte din țărani afirmă că nu se înscriu în niciun partid și că au frică să nu se întâmple cu ei ceea ce s-a petrecut cu legionarii. Se semnalează aceleași nemulțumiri ca în celelalte plăși. Se remarcă în plus că parte din copii nu merg la școală, neavând încălțăminte”.

Plasa Măcin: „Procentul cel mai mare de aderenți îl are Frontul Plugarilor, urmat de Social-Democrați, Comuniști, Liberali și Țărăniști.

Situația economică este aceeași ca în restul județului, în plus semnalându-se nemulțumiri din cauza numeroaselor rechiziții de care și căruțe pentru transporturi la armata sovietică”¹⁸.

La 27 iunie 1946 s-a constituit Comitetul Electoral Județean Tulcea și apoi comisiile subordonate. Președinte al acestui comitet a fost ales, inițial, prefectul Mihail Gioga, care era membru P.N.L., iar secretar general, avocatul Petre Rotescu, membru P.C.R. și președinte al organizației locale a P.N.P. Ulterior, prefectul fiind incompatibil, a fost înlocuit din funcția respectivă, ca și secretarii de secții, care au fost înlocuiți și ei cu persoane cooptate și propuse de biroul județenei P.C.R. Tulcea.

Concomitent se extindea activitatea politică în teritoriu. Astfel, B.P.D. Tulcea a organizat în perioada 7-14 iulie două întruniri în reședințe de plăși și altele în șase comune din județ, la toate acestea Comitetul Electoral Județean a participat în plenul său. La 12 iulie organizația femeilor (F.D.F.R.) și a sindicatelor (Comisia Locală) au organizat un miting de protest împotriva regimului lui Franco¹⁹. La plenara comitetului regional Dobrogea al P.C.R., din 12 iulie 1946, s-a discutat în termeni critici activitatea comuniștilor de la Tulcea. Din raportul prezentat de Vasile Vălcu, secretarul politic de atunci al județenei, și Gh. Hossu, reținem: Tov. Hossu, deplasat la Tulcea spre a duce o muncă provizorie, până la alegerea unui secretar politic, a găsit o atmosferă foarte încărcată în partid și în organizațiile de masă. Deși județeană Tulcea are 60 activiști, totuși munca e foarte slabă. Se rezumau numai la discuții. Secția organizatorică are cinci instructori, totuși nu duceau munca de control în celule. După venirea tov. Hossu, instructorii au primit fiecare un număr de celule spre a le controla. Membrii vor fi lămurii fiecare în parte. În fiecare dimineață se țineau ședințe de celule”²⁰.

Tot cu acea ocazie se dezbătea și colaborarea cu social-democrații, în cadrul F.U.M. Comuniștii spuneau că această organizație a partidelor muncitorești mergea greu din cauza social-democraților care pretindeau jumătate din ce avea P.C.R. Aceștia cereau primăria de la Sulina; iată cum expuneau comuniștii diferendul: „în ziua când prefectul își anunțase venirea lui în Sulina, ei au agitat problema primăriei. Au declarat că nu au nevoie de F.U.M. Slăbiciunea este a primarului nostru, care nu a lucrat politicește și cu tact, a rupt legătura cu partidul nostru, iar în acea zi membrii noștri de partid lipseau din oraș. S.D. în Sulina este mai întărit. Cer categoric primăria din Sulina amenințând că nu vor colabora în B.P.D. și în F.U.M.”. Fiind vorba de specificul județului Tulcea, amintim și așa-numita Problemă națională, despre care secretarul tulcean spunea că este „foarte acută”, continuând astfel: „Se face o diferență între români și slavi. Vidinei Miercur, cel mai periculos din comitetul

¹⁸ A.N. Constanța, fond Comitetul Județean P.C.R. Constanța, dosar 113/1946, ff. 196-198.

¹⁹ *Ibidem*, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 21/1946, f. 135.

²⁰ *Ibidem*, dosar 20/1946, f. 5.

național de eliberare, a spus categoric că nu are nevoie de Partid, el lucrează unde vrea. Nu se poate preciza ce influență mai au în prezent, în urma schimbării consiliului cooperativei, în care toți membrii făceau parte, și din comitetul național de eliberare”²¹. Tot atunci se aprecia că cele mai slabe organizații erau la Măcin și Topolog.

La 2 august 1946 secretarul regional (P.C.R), Gh. Stoica, prezenta situația din județul Tulcea, așa cum o constatase personal, la Tulcea, în cadrul F.U.M., dar și în urma unor vizite la Măcin, Isaccea, Greci și Turcoaia. Reținem ideile următoare: „Din punct de vedere economic situația este extrem de grea. Pământul ars, recolta compromisă. (...) În majoritatea întreprinderilor nu s-a aplicat contractul colectiv, iar aprovizionarea muncitorilor cu salariul ce-l au cauzează mari greutate. Cu toate aceste greutate starea de spirit e bună pentru regimul democrat și guvern, dându-și seama că el îi va salva de foamete”²².

Apropierea alegerilor a dus la intensificare campaniei electorale în cadrul căreia Partidul Comunist, cel Social-Democrat și cel Național Popular, alături de Frontul Plugarilor, Federația Democrată a Femeilor și organizațiile de tineret de sub controlul lor, au organizat întruniri cu precădere la țară. Cea mai mare a avut loc însă la Tulcea, când, la 11 august, au participat 12-15.000 de oameni. Aceasta în condițiile în care P.N.L.– Tătărașcu nu organizase nicio întrunire sau manifestare. În aceste condiții, aprecierile automăgulitoare ale comuniștilor sunt de înțeles: „Partidul nostru s-a dovedit ca cel mai puternic partid din regiunea Dobrogea, dacă luăm ca bază participarea largă a maselor, numărul mare de cadre care au participat la organizarea acestor întruniri și a capacității organizatorice a partidului nostru”²³. Dincolo de tonul optimist se exprimau însă, în același raport de activitate pe luna august, unele critici, se semnalau abaterile constatate: „La Tulcea a fost un început de manifestație antisemită în care au fost amestecați și doi membrii de partid, manifestație la care au luat parte câteva zeci de oameni. A fost, în fond, îndreptată contra speculei și acești doi membrii de partid s-au lăsat târâți de provocările maniștilor și n-au fost în stare să despartă acțiunea împotriva speculei de aceea că speculanții au fost evrei. Comitetul județean al partidului a lămurit această chestiune în fața membrilor de partid”. Desigur, în concepția comuniștilor, toate greșelile, „abaterile” făptuite de acești membrii de partid erau „cauzate” sau provocate de cei din partidele de opoziție, care nu se puteau manifesta deschis, așa cum se vede și din fragmentul următor: „Câțiva membrii ai tineretului din Tulcea s-au lăsat antrenați de câțiva panduri, care au fost deconcentrați nu de mult, au intrat în localul Partidului Național Țărănist-Maniu devastându-l în interior. Apoi, tot sub influența partidului <sic!>, seara pândeau la colț de stradă înhățând pe câte un cunoscut manist sau brătienist și îl duceau în localul tineretului, unde, dacă nu striga Jos Maniu, Trăiască Blocul, îl băteau”²⁴. După cum se știe, alegerile din 1946 au permis exercitarea dreptului de vot și unor categorii sociale și profesionale care anterior nu votaseră; este atât cazul femeilor, cât și al militarilor, jandarmilor etc.; se explică astfel atenția deosebită acordată de comuniști acestor categorii, spre a-i influența și a le câștiga încrederea.

În urma instrucțiunilor primite de la organele superioare, în zilele de 17 și 18 septembrie 1946 colonelul D. Penescu, comandantul Inspectoratului de jandarmi Constanța, a vizitat centrele legiunilor de jandarmi din subordinea sa. Au fost convocați ofițerii și subofițerii din legiuni, până la șefi de posturi; li s-a explicat apoi „importanța alegerilor pentru țară și necesitatea ca actualul guvern de sub președinția D-lui Dr. Petru Groza, reprezentat la alegeri prin Blocul Partidelor Democratice (B.P.D.), să le câștige”. Se mai vorbea despre importanța acordării dreptului de vot militarilor, comparându-se noua situație a jandarmeriei cu cea de până la 6 martie 1945, dar și despre „convingerea celor în subordine pentru necesitatea concursului dat guvernului” și „conlucrarea jandarmilor cu B.P.D.”.

²¹ *Ibidem*, f. 7.

²² *Ibidem*, f. 43.

²³ *Ibidem*, dosar 21/1946, f. 90.

²⁴ *Ibidem*, f. 91.

În darea de seamă asupra acestei activități, colonelul D. Penescu își exprima și opiniile sale privind modul cum forțele democratice (în concepția sa) puteau câștiga încrederea poporului, mai ales în mediul rural, domeniul de activitate al jandarmeriei pe atunci. Se remarcă existența unui mare număr de indeciși: „pe raza Inspectoratului este un mare număr de cetățeni care de fapt nu militează în niciun fel de partid, stând în expectativă. O operă viguroasă de îmbunătățiri și ajutorări efective, mai ales în județul Tulcea și Ialomița, ar fi de natură a determina și această populație din rezervă spre linia democratică a B.P.D. Exemplul din județul Tulcea unde, datorită faptului că s-au repartizat unor comuni islazuri, împărțirea titlurilor de proprietate, luarea măsurilor pentru combaterea epidemiilor și epizotiiilor, un număr important de cetățeni din comunele Telița, Bașpunar, Turda și Trestenic au ieșit din rezervă, trecând în rândurile B.P.D.”.

Despre activitatea partidelor din opoziție nu aflăm prea multe din acel document, col. Penescu apreciind că aceasta „se manifestă în foarte mică măsură”. Se observa însă o creștere a intensității acesteia odată cu apropierea zilei alegerilor, dar fără întruniri publice: „Nu se țin întruniri, iar propaganda se face de la om la om, în reuniuni de familie, cu afișe și manifeste de format mic, uneori scoase la șapirograf”. În concluzie se întrevedea o victorie a B.P.D., apreciindu-se și procentajul ce ar urma să rezulte în urma alegerilor: în județul Tulcea: B.P.D. 73%; P.N.Ț. (Maniu) 13%; P.N.L. (Brătianu) 7%; neidentificați 7%²⁵.

Un raport asupra activității regionalei Dobrogea a P.C.R., pe luna septembrie 1946, ne prezintă schimbările survenite în situația politică a zonei, așa cum erau ele percepute de comuniști și mai ales acțiunile duse de aceștia în „faza a doua a campaniei electorale”. Pe întreaga regiune, în acea lună, se organizaseră 82 de întruniri de masă, la care se estima că participaseră 30-40.000 de oameni, iar pe lângă acestea și câteva „consfătuiri organizate cu intelectualii și funcționarii din diferite profesii, la oraș”. Se vorbea apoi de o campanie „cu o participare masivă” în armată, unde se organizaseră comisii electorale pe centrele de votare, cinci dintre acestea fiind la Constanța și patru la Tulcea. Satisfăcuți că Blocul devenise predominant atât la orașe cât și la sate, comuniștii erau totuși nemulțumiți de faptul că „cea mai mare parte a muncii propagandistice, organizatorice și tehnice cade mai departe pe spinarea noastră”.

Despre activitatea partidelor de opoziție, informațiile sunt destul de sărace. Aflăm totuși că „maniștii, elementul cel mai activ al reacțiunii, care își intensificase activitatea prin întărirea propagandei de la om la om, în luna septembrie au încercat să-și reorganizeze cadrele, pe baze conspirative, împingându-i la activitate ilegală. Asemenea grupe ilegale, în parte armate, au fost create la Tulcea și la Constanța”. Se spunea apoi că aceștia organizau tulburări prin întruniri și manifestații de stradă, dar nu au avut succes, remarcându-se doar prin împrăștierea manifestelor. Reacția comuniștilor a fost însă rapidă, după cum vedem din același document: „poliția noastră, cu ajutorul organizațiilor noastre de partid (în special la Tulcea), a reușit să-i identifice, să dezorganizeze și să demoralizeze echipele de împrăștierea materialului”²⁶.

La sfârșitul lunii septembrie 1946, Gh. Hosu, secretarul secției Organizare – Instrucțaj a regionalei P.C.R., raporta situația numerică a partidului în județul Tulcea, astfel: erau 8.945 membri de partid, organizați în 41 de celule la orașe și 138 de celule la sate. Se remarcă, totodată, frecvența redusă a comuniștilor tulceni la ședințele respective: „în județul Tulcea contribuie la scăderea frecvenței și faptul că sunt mulți tovarăși pescari care vara stau în baltă, iar unii pescari și muncitori merg la țară pentru muncile agricole”²⁷.

În această perioadă au loc și acțiuni de solidaritate cu populația înfometată din celelalte județe ale țării, afectate de seceta prelungită. P.C.R. a profitat de acest prilej pentru a iniția și coordona diverse acțiuni de sprijinire a celor aflați în suferință, așa cum vedem din documentele de arhivă. Astfel, sindicatele pescarilor din Tulcea au donat două vagoane de

²⁵ A.N.Constanța, fond Inspectoratul de Jandarmi Constanța, dosar 21/1946, ff. 574-576.

²⁶ *Ibidem*, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 20/1946, ff. 153, 154.

²⁷ *Ibidem*, f. 157.

pește sărat, iar muncitorii de la fabrica „Avramidis” din oraș au donat, la rândul lor, salariul pe o zi, adică suma de 893.800 lei. Tot în perioada premergătoare alegerilor, femeile din U.F.A.R. au făcut o chetă pe stradă, reușind să adune suma de 200.000 lei, dar și 50 kg de pește; tot ele au organizat cinci caravane sanitare care au mers în satele tulgene, bântuite de malarie, ducând medicamente, săpun, sodă și țiğări.

Activitatea diverselor organizații de masă era controlată de resortul ”Mase” de la regionala P.C.R., al cărui colectiv la Tulcea însuma 8 oameni. Responsabilul regional s-a deplasat la Tulcea și timp de două zile a dezbătut cu aceștia problemele organizatorice și politice, instruindu-i asupra modului de lucru pentru fiecare organizație de masă, ținând chiar ședințe cu membrii de partid din A.R.L.U.S. și U.F.A.R. sau Apărarea Patriotică. Nu se scăpa astfel din vedere nicio organizație, cât de mică, se urmărea ținerea sub control a tuturor categoriilor sociale și profesionale, precum și a minorităților etnice, în vederea realizării scopului final, atragerea către politica Blocului, în alegeri, în fapt către politica dusă de P.C.R.

În județul Tulcea erau atunci înscrși în sindicate 13.279 de muncitori (erau și nouă sindicate agricole), care au fost coordonați de comuniști în acțiunile de ajutorare a regiunilor înfometate, dar și în cele legate de campania electorală. La rândul lor, 12.048 de țărani erau înscrși în organizațiile Frontului Plugarilor din județ, iar B.P.D. trimitea în fiecare duminică delegați ai comitetului său județean, în fiecare plasă, pentru coordonarea activităților specifice acestei organizații. Organizația Apărarea Patriotică din jud. Tulcea, avea 1.568 de membri, care se ocupaseră cu amenajarea caselor cu mobilier pentru copii din regiunile înfometate, dar și cu întrunirile de invalizi și văduve de război, din cadrul campaniei electorale. Tineretul care nu era cuprins în organizațiile de partid sau în cele asimilate acestuia, era atras în organizația Tineretul Progresist care, în septembrie 1946, însuma 714 membri la Tulcea. Apreciind activitatea tinerilor, chiar dacă nu se ridica la nivelul așteptat, secretarul organizației de Mase, Iordan Tănase, scria: „La Tulcea tineretul este mai dinamic, a luat parte activă la lămurirea maselor pentru înscrierea în listele electorale, au scris lozinci, au șablonat semnul B.P.D.-ului, au dat o kermeză dând un venit de 550.000 lei pentru ajutorare”. Dar tot acolo se menționa că „tineretul muncitoresc și țărănesc se orientează spre B.P.D., în schimb tineretul școlăresc și intelectual stă deoparte, iar o parte din el este dușmănos regimului”. Mai adăugăm doar că la Tulcea organizațiile A.R.L.U.S. cuprindeau 1.134 de membri²⁸. Avem în vedere acum specificul județului Tulcea, atât din punct de vedere al populației existente la acea dată, cât și modul în care acest specific era tratat de activiștii P.C.R. Astfel cităm cele ce urmează, dintr-un raport al secretarului secției de Educație Politică a regionalei, Moise Cohn, întocmit în ianuarie 1946: „La Tulcea, noul prefect liberal face o regroupare a cadrelor acestui partid. Faptul că este macedonean îi dă o priză între numeroșii coloniști de acolo. Tovarășii noștri macedoneni ne arată că ar avea mare efect organizarea unei întruniri între ei, la care să vină să le vorbească tov-a Florica Bagdasar, deoarece aceasta este născută Ciümetti, o familie care a dat cadre legionarilor și astfel tocmai cuvântul ei ar cântări mult²⁹. De asemenea sunt de părere că o acțiune ar fi necesară prin societatea Macedo-Română, care acum are o conducere democrată, tov. Mihai Fărșirotu de la *Viața Sindicală*, Sterie Haiduli etc., deoarece macedonenii sunt obișnuiți să asculte și să-i urmeze pe acei dintre ei care s-au ridicat, intelectuali etc.”³⁰. Pentru a exemplifica modul în care comuniștii au folosit mijloacele pe care le aveau la îndemână, vom cita dintr-un document, datat 13 noiembrie 1946; e vorba de adresa trimisă de secretarul regionalei Dobrogea lui Vasile Vâlcu, la acea dată secretarul județenei P.C.R. Tulcea, în privința vizitei pe care ministrul Sănătății de atunci, Florica Bagdasar, urma să o facă la Tulcea, pentru exploatarea electorală a acestui eveniment. Iată instrucțiunile

²⁸ *Ibidem*, ff. 163-166.

²⁹ În fapt era o coincidență de nume, tatăl ei, Sterie Ciümetti remarcându-se doar ca inginer. Vezi în acest sens articolul scris de fiica Floricăi Bagdasar (Alexandra Bellow), în „Revista 22” din 25.08.2004.

³⁰ A.N. Constanța, fond Comitetul regional P.C.R. Dobrogea, dosar 23/1946, f. 6.

trimise: „Conform convorbiri avute cu D-na Ministru Dr. Florica Bagdasar, ea va sosi sigur vineri dimineața cu trenul – aduce și mașini, medicamente și Legea definitivării proprietății macedonene³¹. Ia toate măsurile pentru asigurarea unei mari primiri, prin participarea tuturor autorităților (gardă de onoare probabil că nu se cuvine unui Ministru), muzică militară, masă multă – cât mai multe femei cu flori și care să-i ureze bun sosit. Va trebui să formăm de la gară o coloana în frunte cu D-na Ministru Bagdasar și cu muzica militară până în fața prefecturii. Deci trebuie să aibe un caracter de masă. Ia toate măsurile pentru participarea autorităților politice și a messei din oraș. De dorit o delegație de macedoneni”. Pentru un succes deplin, adunarea populară era amânată de vineri pentru duminică, atunci când, spunea secretarul regionalei, se puteau baza „pe o mobilizare totală a orașului și tot ce poate fi adus din împrejurimile apropiate ale orașului”. Și continua apoi: „Conform instrucțiunilor Comitetului Central, această ultimă întrunire să aibă un caracter de desfășurare a forței blocului. De aceea trebuie făcută nu în săli închise ci pe stradă, așa cum a fost demonstrația noastră de partid din august, adică urmată de o defilare”. Dincolo de importanța acestei manifestații, se avea în vedere, însă, pregătirea desfășurării alegerilor; astfel, secretarul de la Tulcea era sfătuit ca pentru întrunirea de duminică să nu aducă și cadrele ce lucrau la sate: „lăsați-i să lucreze acolo și luați toate măsurile pentru asigurarea delegaților, asistenților și grupelor de ordine, distribuirea cărții de alegător și instruirea cetățenilor de cum trebuie să voteze pentru Lista nr. 1”³².

Luna noiembrie debutează cu acțiuni energice ale comuniștilor, care monopolizează viața politică a județului Tulcea, în scopul atragerii electoratului spre Blocul Partidelor Democratice, controlat în bună măsură de P.C.R. În acest context se înscrie sărbătorirea zilei de 7 noiembrie, dar și organizarea unui mare miting la Tulcea în ziua de 17 noiembrie. Se organizează secțiile de votare cu delegați și asistenți, dar se pregătesc și oameni pentru asigurarea securității și bunei desfășurări a alegerilor în fiecare secție. În județ se organizează șase echipe ce acționau pentru combaterea speculei, iar numărul echipelor de îndrumători ce mergeau din casă în casă pentru „lămurirea” alegătorilor, crește. Crește și numărul membrilor de partid din județul Tulcea, cu 600 în luna noiembrie, totalul grupurilor de partid ajungând la 429. În noiembrie 1946 în orașul Tulcea erau 2.238 membri de partid, iar în județ alți 7.536, însumând deci 9.774 comuniști. Aceștia au participat la întrunirile organizate de P.C.R., care după statisticile lor au adunat 25.000 de participanți doar în luna noiembrie, până în ziua alegerilor; la reședințele de plăși au avut loc cinci consfătuiri cu delegații și asistenții de la secțiile de votare, iar alte întruniri au avut loc cu organizațiile din Tulcea ale evreilor, ale U.S.I.C. și F.G.M.P.³³.

După desfășurarea alegerilor, Legiunea de jandarmi Tulcea a întocmit și înaintat o dare de seamă „asupra stării de spirit a populației, înainte de alegeri, în timpul alegerilor și după alegeri”, un document de mare valoare informațională, care coroborat cu documentele emise de organizațiile de partid, dar și cu cele ale procurorilor Parchetului de pe lângă Tribunalul Tulcea, sunt în măsură să ne ofere o imagine, apropiată de realitate, a desfășurării procesului electoral în județul Tulcea. Privind retrospectiv, în documentul semnat de maiorul Matei Teodor, comandantul Legiunii de jandarmi din Tulcea, se aprecia că înainte de începerea campaniei electorale populația resimțea atât lipsurile inerente primilor ani de după încheierea războiului, dar și cele provocate de seceta din ultimi trei ani și scumpirea continuă a produselor de primă necesitate. La acestea se adăugau zvonurile alimentate de neînțelegerile dintre Marile puteri și nesiguranța evoluției politice a României. În aceste condiții, guvernul era socotit răspunzător

³¹ Este vorba de legea recolonizării populației refugiate din Cadrilaterul cedat Bulgariei. Cei din jud. Tulcea, în mare parte macedoneni, erau nemulțumiți de tergiversarea definitivării situației lor. Chestiunea era exploatată politic de opoziție, în județ având loc și unele manifestări prin care se solicita reluarea Cadrilaterului.

³² A.N. Constanța, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 21/1946, f. 62.

³³ *Ibidem*, dosar 20/1946, ff. 239, 240.

de toate neajunsurile, în condițiile (apreciau jandarmii) în care politicienii din opoziție contribuiau cu o „propagandă falsă”.

După începerea campaniei electorale echipele de propagandă ale B.P.D. au reușit să lămurească „întrucâtva” populația, scoțând în evidență platforma program a guvernului. Erau însă și lipsuri, după cum vedem din citatul următor: „Dat fiind că aceste echipe erau formate din tineri, fără experiență, nu erau luați în serios de populația de la sate și propaganda lor prindea greu. La aceasta se mai datora <sic!> și faptul că populația acestui județ nu este solidară, pe sentimentele lor politice nu se poate conta, niciodată nu s-a manifestat în masă asupra greutăților ce-i apasă și din care s-ar fi putut trage concluziuni sincere asupra adevăratei stări de spirit a lor. Deasemeni niciodată nu s-a manifestat în masă ca solidari unui partid, ei sunt înscriși aproape în toate partidele politice și posedă de la fiecare câte o carte de membru. Nesolidarizarea aceasta îi caracterizează ca pe niște lași și întotdeauna în aparență starea de spirit pare a fi liniștită”³⁴. Câtă deosebire între stilul acesta dur de analiză a stării de spirit a populației (dar și a firii sale) și cel observat inițial la prefectul Mihail Gioga!

La închiderea listelor electorale, situația alegătorilor se prezenta astfel: total bărbați înscriși în liste: 57.008, din care 50.708 în județ și 6.300 în oraș; total femei înscrise în liste: 46.350, din care 38.683 în județ și 7.667 în orașul Tulcea. Totalul general însuma deci 103.358 alegători. Fuseseră excluși din liste, ca „nedemni”, 455 de bărbați. Pentru mobilizarea populației la alegeri, 30 de echipe din orașul Tulcea vizitaseră 7.149 de case³⁵.

Stilul frust al raportului întocmit de jandarmeria tulceană se menține și în aprecierea modului de desfășurare a alegerilor, oferind astfel și explicația falsificării alegerilor: „Mulți dintre alegătorii îndreptățiți au fost omiși de pe listele electorale și în felul acesta neprimind cartea de alegător, n-au putut să-și exprime votul. La secțiile de votare au fost înlăturați delegații și asistenții opoziției. Datorită acestor fapte populația a manifestat o mare nemulțumire asupra modului cum s-au efectuat alegerile în sensul că n-au fost libere și nici obiective, deoarece, prin înlăturarea delegaților și asistenților din biroul electoral, s-a putut modifica rezultatul adevărat. Acestea nu se manifestă decât de la om la om”³⁶. Participarea masivă la vot se explica de organele jandarmeriei prin realizările guvernului în funcție, în special aplicarea reformei agrare și readucerea Ardealului de Nord, dar și reluarea legăturilor cu puterile din Vest. Pe de altă parte se vorbea de „lămurirea populației asupra obligațiilor ce decurg din Convenția de Armistițiu, precum și îngăduința Uniunii Sovietice față de aceste obligațiuni, <ceea ce> a determinat populația să participe în masă la vot”. Despre implicarea organelor de stat în procesul electoral, ne putem face o imagine și citind fraza următoare, din același document: „în fiecare comună și sat din acest județ, autoritățile administrative și jandarmii au format alegătorii și în convoi au mers în ordine spre secțiile de votare”³⁷.

Desigur, cu totul altfel stă situația în documentele de partid; raportul secției Organizare – Instructaj din cadrul regionalei menționa că alegerile „s-au desfășurat în liniște, în afară de trei secții de votare unde au fost incidente fără mare importanță (două în județul Tulcea, unul în județul Constanța)”. Participarea la vot fusese de 91% pe regiune, iar voturile exprimate pentru Blocul Partidelor Democrate au însumat 87% în județul Tulcea. „Peste tot, asistenții și delegații, precum și grupele de ordine și-au făcut datoria, achitându-se de sarcinile avute”³⁸.

În raportul său „confidențial”, conducătorul Inspectoratului general administrativ Constanța, C. Niculescu, făcea unele considerații interesante asupra rezultatului alegerilor, din punctul de vedere al opțiunilor diverselor categorii de alegători din județul Tulcea. Redăm în continuare: „În județul Tulcea populația macedoneană, care numără circa 20.000 de suflete, a

³⁴ *Ibidem*, fond Inspectoratul de Jandarmi Constanța, dosar 21/1946, f. 585.

³⁵ *Ibidem*, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 21/1946, f. 72.

³⁶ *Ibidem*, fond Inspectoratul de Jandarmi Constanța, dosar 21/1946, f. 585.

³⁷ *Ibidem*, f. 587.

³⁸ A.N.Constanța, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 20/1946, f. 240.

avut în majoritate atitudine ostilă în contra blocului. Astfel, la secția Principele Mihai, macedonenii au tras peste 200 de focuri de armă, întrebuintând și arme automate și, după unele informațiuni culese de la activiștii P.C.R.-ului, au aruncat și grenade. De asemenea, la secția Beidaud au fost incidente și ofițerul comandant al gărzii a fost bătut. La secția Ceamurlia de Jos populația macedoneană a fost ostilă guvernului. Populația ucraineană din județul Tulcea la fel, nu a corespuns speranțelor care se puneau în ea. Mai bine s-au purtat lipovenii decât ucrainenii. La secția Murighiol, sat ucrainean, au fost incidente. Secția Sf. Gheorghe, formată în majoritate din pescari ucraineni, au mers în proporție de 50% contra guvernului³⁹. Pentru a vedea care au fost incidentele ce au tulburat alegerile, vom apela la darea de seamă a Legiunii de jandarmi Tulcea, care se referă la evenimentele de la Beidaud și Principele Mihai. Cităm: „La secția de votare Beidaud, în ziua de 19 noiembrie 1946, la orele 10, o parte din alegători, instigați de preotul Ionescu Horațiu, din comuna Ceamurlia de Sus, ajutat de învățătorii Dumitru Strâmbeanu și Tudor Niciu, Nicolae Bibicu, Dimciu Garofil, Prisecaru Petre, la care s-au mai alăturat și Cezar Istrate, Atanase Caraniciu, Stere Caragheorghe, Nicolae Negrea și Chircu Sabin, toți plugari, au provocat dezordine în sensul că au aruncat cu pietre, spărgând geamurile localului de vot. Sublocot. Zeiciu Niță, comandantul gărzii de la această secție, pentru intimidarea agitatorilor, a încercat să tragă un foc de armă și din greșeală scapă pistolul rănind ușor pe un cetățean, în urma cărui fapt a fost dezarmat de populație și maltratat. La fața locului sosind locotenentul Picu Sever, ajutorul Legiunii de jandarmi, cu un pluton de jandarmi, agitatorii au reușit să dispară, după care operațiunile de votare au decurs în ordine. A doua zi toți cei vinovați cu actele dresate au fost înaintați Parchetului Curții Marțiale Constanța.

La secția de votare ”Principele Mihai”, la orele 20, o mașină cu un grup de membrii din B.P.D. din Tulcea s-a prezentat la această secție. La apariția acestora, un grup de elemente ce făceau parte din partidele de opoziție i-au somat să părăsească comuna, trăgându-se și câteva focuri de armă, întrucât erau temeri să nu le fure urna. Cei veniți de la Tulcea au plecat imediat și nu s-au produs loviri și răniri. Din cercetările făcute, cei care au provocat acestea au fost: Stere Costea Budiș la care s-a gasit și arma militară de care a uzat, Costea Nicolae, Gheorghe Budiș, Tașcu Ganaliga, Nicolae Hâtu, Stere Costea, Gheorghe Ridia, Mișu Galamaz, Mihail Bișinicu și Gheorghe Cocea, toți din comuna Principele Mihai, care au fost trimiși în judecată cu actele dresate⁴⁰.

Informații interesante aflăm și din raportul confidențial întocmit de Maxim Pop, prim-procurorul delegat al Tribunalului Tulcea. Iată cum erau pregătite alegerile: „În seara zilei de 18 noiembrie 1946, la cererea organelor de siguranță din localitate, subsemnatul, dimpreună cu dl. procuror Toma Niță, am efectuat o serie de percheziții domiciliare în imobilele aflătoare în imediata apropiere a secțiilor de votare, în special pentru a constata existența eventuală a unor persoane străine în acele imobile și care ar prezenta vreun pericol pentru siguranța alegerilor. În total au fost reținute două persoane din raza secției de votare nr. 4 și care au fost înaintate poliției orașului pentru cercetări. În seara aceleiași zile au mai fost reținute de organele de siguranță alte 13 persoane care urmează a fi triate și cercetate, noi autorizând în acest scop prelungirea reținerii lor pe trei zile. Menționăm că între aceste persoane nu se găsesc nici candidați și nici delegați sau asistenți pentru alegeri. Perchezițiile susmenționate s-au repetat de noi și în cursul dimineții de 19 noiembrie, cu rezultat negativ⁴¹. Desigur, rezultatul era altul asupra stării de spirit a populației...

Revenim la raportul jandarmeriei tulcene, pentru a reține de aici starea de spirit a populației județului după terminarea alegerilor, atât în legătură cu aceste alegeri, cât și cu condițiile de trai vitrege. Iată textul: „Populația este mult îngrijorată din cauza lipsurilor

³⁹ A.N.Constanța, fond Inspectoratul General Administrativ, dosar 17/1946, f. 1.

⁴⁰ A.N.Constanța, fond Inspectoratul de Jandarmi Constanța, dosar 21/1946, ff. 586, 587.

⁴¹ A.N.Constanța, fond Parchetul Curții de Apel Constanța, dosar 95/1946, f. 31.

alimentare, încălțăminte și îmbrăcăminte, cereale și, în special, făina de grâu și de porumb care se resimte mai mult. Un kg. de mălai a ajuns până la 17-18.000 lei. Mulți nu mai au ce mânca și îngrijorarea lor este și mai mare atunci când văd că nici autoritățile administrative nu mai au posibilitatea de a-i aproviziona. Faptul că nu li se dă voie să cumpere cereale din regiunile excedentare, dă loc la comentarii defavorabile guvernului. Populația, deși nesolidară, așa cum am arătat mai sus, totuși individual și în cercuri restrânse manifestă nemulțumirea asupra modului cum s-au efectuat alegerile, în sensul că ele n-au fost sincere și obiective. Toate acestea au ecou asupra stării de spirit a populației, pentru care putem afirma că este agitată în individual, însă nu se poate manifesta și agita în masă datorită măsurilor de ordine ce impunem⁴². Firește, după proclamarea victoriei în alegeri au fost organizate manifestări publice; la Tulcea a avut loc un miting, în fața sediului B.P.D., la care au participat, în opinia organizatorilor, circa 7.000 de cetățeni, din care 40% erau femei, „iar la 24 noiembrie în județul Tulcea s-a sărbătorit victoria prin 11 întruniri în sate, la care au vorbit candidații și la care au luat parte 8.000 cetățeni⁴³. Lista nr. 1, a Blocului Partidelor Democratice, declarată câștigătoare la Tulcea, avea următoarea compunere: Dr. Florica Bagdasar (P.N.P.), Drăghici N. Ion (P.N.L. Tătărăscu), Lt. col. Stoica Gh. (P.C.R.), Naumov Iosif (P.S.D.), Olteanu Dumitru (P.C.R.) și Pascu Ion (Frontul Plugarilor)⁴⁴.

Privind retrospectiv, evenimentele anului 1946 sunt revelatoare pentru înțelegerea modului în care un partid destul de mic (numeric) și relativ tânăr, fără experiență în viața politică românească, a reușit să preia efectiv controlul țării. Este adevărat că ascensiunea Partidului Comunist s-a făcut pe fondul prezenței militare sovietice, este la fel de adevărat că rezultatele alegerilor au fost manevrate, așa cum reiese și din documentele cunoscute, la nivelul țării, dar a reduce totul la aceste explicații nu este de ajuns. Este incontestabil că în acțiunile lor politice, comuniștii români au aplicat practica experimentată în Uniunea Sovietică, au folosit tehnici de manipulare a opiniei publice, de supraveghere a organelor administrative. Aceasta în condițiile în care oamenii pe care se bazau nu aveau întotdeauna calitățile necesare, ba de cele mai multe ori se dovedeau delăsători, incapabili sau chiar vicioși. Aceasta a și dus la dese schimbări din funcții ale activiștilor de la nivelul județenei de partid Tulcea; a dus însă și la o supraveghere mai atentă din partea conducerii regionale de partid, la prezența la Tulcea a unor lideri ai partidului, precum Ceaușescu, Hossu, Vâlcu etc.

S-a dovedit că activiștii P.C.R. au desfășurat nenumărate acțiuni pe teren, în special la sate, dar și în fabricile din oraș; contactul lor repetat cu țăranii a favorizat cunoașterea problemelor cu care aceștia se confruntau, chiar dacă cei veniți „din producție” să repare utilajele agricole nu știau să răspundă la toate întrebările de natură economică sau financiară. Cea mai mare parte a muncitorilor de la orașe erau de fapt plecați tot de la țară, deci mai aproape de viața rurală, față de reprezentanții partidelor istorice, cei mai mulți provenind din rândurile funcționarilor și intelectualilor, cu puține legături în mediul rural.

Este drept că țara trecea prin ani grei, de foamete, de mari lipsuri materiale, dar în mentalitatea colectivă nu toate relele se datorau guvernului în care, să nu uităm, nu erau numai comuniști, ci și „un fel” de țărăniști și liberali; lumea știa că țara trebuia să plătească pentru faptul că atacase Uniunea Sovietică, iar grânele și petrolul românesc trebuiau să ia drumul Rusiei; era aici o veche și nefericită tradiție istorică. Pe de altă parte noile forțe politice scoteau la iveală și „figuri” noi, așa cum era ministrul Sănătății, de care am vorbit mai sus, dar și alții, ce erau sprijiniți de forțe noi (ex. Partidul Național Popular); nu toți își dădeau seama că în spatele acestor organizații politice noi, ca Frontul Plugarilor sau Tineretul Progresist, erau de fapt tot comuniștii, iar particularitățile social-democraților fuseseră în bună măsură neutralizate în Frontul Unic Muncitoresc. Nimic nu scăpa controlului partidului ce se

⁴² A.N.Constanța, fond Inspectoratul de Jandarmi Constanța, dosar 21/1946, f. 585.

⁴³ A.N.Constanța, fond Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea, dosar 20/1946, f. 240.

⁴⁴ *Ibidem*, dosar 21/1946, f. 65.

dorea a fi cât de curând, „partidul unic”, iar lucrurile, odată urnite, curgeau aproape firesc în sensul dorit de comuniști.

Nu trebuie să omitem faptul că România nu mai avusese o viață politică normală de mai bine de opt ani, iar lumea se dezobișnuise de figurile politicienilor ce susținuseră partidele lor în epoca interbelică, dar care fuseseră criticați și învinuiți de decăderea țării, atât în regimul lui Carol al II-lea, în cel al legionarilor și în cel condus de Antonescu, dar și de comuniștii și antifasciștii ce veniseră la putere după 23 august 1944. Mulți alegători votau acum pentru prima dată; ne referim aici la tineri care nu apucaseră scrutinul din 1937 și deprindeau abia acum regulile luptei electorale. Ce să mai spunem de femeile desconsiderate de politicienii vechi, deși li s-a promis de mai multe ori că vor putea să voteze și chiar să fie alese, așa cum și prevedeau unele acte normative din 1929 și 1938. Comuniștii veneau cu o practică a convingerii femeilor, experimentată în Uniunea Sovietică, iar propulsarea unor personaje feminine în funcții importante (ca Florica Bagdasar de care aminteam anterior, pentru a nu vorbi de Ana Pauker) a sensibilizat opinia publică feminină. Mai toate organizațiile ce se ocupau de femei în țară erau sub controlul comuniștilor, iar acțiunile lor, „din casă în casă”, au avut, fără îndoială, un efect puternic asupra femeilor simple, ignorate până atunci de mai toată lumea politică de la noi. Tot pentru prima dată au votat în toamna anului 1946 și militarii, iar documentele păstrate în arhivele unităților de jandarmi vorbesc limpede de controlul pe care superiorii acestora îl exercitau asupra trupei, „lămurită” pe deplin de felul cum trebuia să voteze, mulțumind astfel pentru drepturile câpătate și făcându-și datoria față de guvern. Cu toate limitele ei, cu toate abuzurile săvârșite, reforma agrară a format o bază electorală puternică, iar creșterea numerică rapidă a organizațiilor din Frontul Plugarilor este o dovadă în acest sens. Creșterea s-a făcut, în principal, prin cooptarea acelor care nu voiau să intre efectiv în politică, de o parte sau de alta, și care credeau, naiv, că această organizație nu este un partid, cu atât mai puțin partidul care se pregătea să le ia îndărăt pământul pe care abia învățau să-l cunoască. Administrația publică era efectiv controlată de comuniști, chiar acolo unde primarul sau prefectul era din alt partid (dar tot din B.P.D.), organele de ordine contribuind din plin la aplicarea politicii partidului. Întrunirile opoziției erau interzise, ziarele lor erau boicotate iar membrii acestor partide erau arestați pe diverse motive și șicanați, de „poliția noastră”, cum am văzut că se exprima cineva într-un document de mai sus. Dacă adăugăm manevrele efectuate pe timpul alegerilor, la secțiile de votare, documentate și ele mai sus, putem vedea că rezultatul alegerilor era cel așteptat. Poate că fraudarea nu este singura explicație a rezultatului alegerilor din noiembrie 1946; în condițiile respective, după modul cum a decurs campania electorală, ținând cont de starea de spirit a alegătorilor, de slăbiciunile evidente ale partidelor vechi, de controlul deplin al aparatului de stat, exercitat de comuniști, alegerile din noiembrie 1946 nu puteau avea alt rezultat.

Ascensiunea Partidului Comunist spre putere în România a atins punctul culminant în 1946, iar modul cum au evoluat lucrurile la Tulcea este un exemplu în acest sens.

BIBLIOGRAFIE

*** Serviciul Județean Constanța al Arhivelor Naționale; fonduri:

- Comitetul Județean P.C.R. Constanța
- Comitetul Regional P.C.R. Dobrogea
- Inspectoratul de Jandarmi Constanța
- Inspectoratul General Administrativ Constanța
- Parchetul Curții de Apel Constanța

*** *România – Viața politică în documente, 1946*, editat de Arhivele Statului, București, 1996.

CONSTANTIN-ZAMFIR, D., GEORGESCU, O. 1985, *Presa dobrogeană – Bibliografie comentată și adnotată*, Constanța.